

ISH JOYLARIDAGI HOLATLARNI ERGONOMIKA ASOSIDA O'RGANISH

1. Zuhriddinov Hayotbek Qaxramonjon o'g'li

2. Davrenov Shuxrat Baurjan o'g'li

3. Seylbekov Yerlan Niyetbay o'g'li

1. Toshkent Davlat transport universiteti. Assistent.

2. Toshkent Davlat transport universiteti. MMX-2 guruh talabasi.

3. Toshkent Davlat transport universiteti. MMX-2 guruh talabasi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7728210>

Annotasiya: Ushbu maqolada ofis maydonining ergonomikasi, unumdorlikka ta'sir qiluvchi asosiy omillar va ish joyini loyihalashda muhim bo'lgan jihatlar tasvirlangan.

Kalit so'zlar: Ergonomika, ish joyi, talablar, ish joylari, unumdorlik, mehnat sharoitlari.

Har qanday kompaniyaning muvaffaqiyatli ishlashi bevosita xodimlarning mehnatiga bog'liq, shuning uchun kompaniya ish jarayonini qulay sharoitlarda tashkil etishga alohida e'tibor qaratishi kerak[1]. Ish jarayonida qulaylik jamoadagi do'stona muhit va ofis maydonini oqilona rejalashtirishdan iborat. Ikkinchisining asosi har bir xodimning o'zi ham, jamoada ham imkon qadar samarali ishlashi uchun ish zonalariga bo'linishdir[2,3]. Har qanday joyda, hatto kichik ofisda ham qabulxona, xodimlar xonasi, menejerning kabinet, majlislar xonasi mavjud. Ushbu zonalar har birining ish joylarining o'lchamiga qo'yiladigan talablarga rioya qilish psixologik noqulaylikdan qochish imkonini beradi[4,5]. Qabul qilish maydoni bevosita tashrif buyuruvchilar oqimiga bog'liq, ammo standartlarga ko'ra u 10 m² dan kam bo'lishi mumkin emas[6].

Uchrashuv zali, to'g'ridan-to'g'ri maqsadiga qo'shimcha ravishda, tovarlar yoki xizmatlarni taqdim etish va namoyish qilish uchun joy sifatida ham foydalanish mumkin, shuning uchun unda barcha taqdimot jihozlarini joylashtirish oqilona joylashtirilishi kerak[7]. Menejerning to'liq va qulay ish jarayoni uchun 12 m² ofisga ega bo'lish kifoya. Xodimlar uchun xonalar xodimlar soniga va ularning ofis atrofidagi harakatlariga qarab ishlab chiqilishi kerak[8,9]. Ba'zan ish joylarining ovozli va vizual izolyatsiyasini ham ta'minlash kerak. Shuningdek, xodimlar tomonidan ishlatiladigan asbob-uskunalarining joylashishini hisobga olish kerak[10,11]. Uni barcha ishlaydigan marshrutlar chorrahasida o'rnatish muhim hisoblanadi. Ish joylarining maydonlariga qo'yiladigan talablar GOSTR 50923-96 tomonidan tartibga solinadi.

Interyerlarning rang uslubi har doim ham katta ahamiyatga ega emas. Biroq, rang sxemasi insonning ruhiy va fiziologik holatiga katta ta'sir qiladi, shuning uchun uning ahamiyatini e'tiborsiz qoldirib bo'lmaydi[12,13]. Insonning ishlashi va sog'lig'iga ta'sir qiluvchi bir xil darajada muhim omil bu yorug'likdir. Nur insonning fiziologik va psixologik holatiga ta'sir qiladi. Ofis binolarini yoritishga qo'yiladigan talablar SP 52.13330.2011. Ofisdagi harorat va namlik kabi omillar ham xodimlarning ishlashiga ta'sir qiladi[14,15]. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, agar mikroiqlimga qo'yiladigan talablar bajarilmasa, ish tezligi pasayadi va xatolar soni ortadi. Ish xonasida mikroiqlimga qo'yiladigan talablar SanPin 2.2.4.548-96.

Ish joyi - bu xodim ish vaqtining ko'p qismini (50% dan ko'prog'ini yoki doimiy ravishda ikki soatdan ko'prog') o'tkazadigan joy. Agar bir vaqtning o'zida ish joyining turli nuqtalarida ish olib borilsa, butun ish maydoni doimiy ish joyi hisoblanadi[16]. Kengroq ma'noda, bu mehnat natijalarini olishning maqsadli funktsiyasiga muvofiq individual mehnat jarayonlarini amalga

oshirish uchun ishchi joylashtirilgan vositalar va mehnat predmeti bilan o'zaro bog'langan atrofdagi elementar joyining tarkibiy qismidir[17,18]. Ish joyi ergonomikasining asosiy tamoyillari stress va qulaylikni minimallashtirishdir. Ofis xodimlari ish vaqtining ko'p qismini o'tirgan holatda o'tkazadilar va stul yoki oddiy stulda uzoq vaqt o'tirish tanaga zarar etkazishi mumkin. Ergonomik stul qo'l suyanchiqlari, bosh suyagi bilan jihozlangan bo'lishi kerak, sozlanishi, umurtqa pog'onasidagi yukni kamaytiradigan anatomik shakllarga ega bo'lishi kerak[19,20]. Ish joyining parametrlari va o'lchamlari GOSTR ISO 7250-2008 talablariga javob berishi kerak. To'liq ish uchun har xil turdagi qo'shimchalar, stendlar kerak bo'ladi. Biroq, ular bilan stolni chalkashtirib yubormaslik kerak[21,22]. G'ildiraklardagi osilgan javonlar yoki yotoqxona stollari eng yaxshi yechimdir. U ish joyini "*hamma narsa qo'lida*" tamoyili bo'yicha tashkil qila oladi. Ofis mebellarini to'g'ri joylashtirish keraksiz energiya xarajatlarini bartaraf etishga imkon beradi[23,24]. Ergonomika sohasidagi tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, ish joyini to'g'ri rejalashtirish ish vaqtini taxminan 30% tejash va buning natijasida mehnat unumdorligini oshirish imkonini beradi.

References:

1. SanPiN 2.2.4.548-96 Sanoat binolarining mikroiklimiga gigienik talablar.
2. Sulaymanov S., Kamilov K. M., Talipov M. M. TO THE PREVENTION OF FIRES RELATED TO ACCIDENTS OF MUNICIPAL-ENERGY NETWORKS OF THE DESTROYED PART OF THE CITY //Journal of Tashkent Institute of Railway Engineers. – 2020. – T. 16. – №. 2. – C. 158-161.
3. Sulaymanov S., Kamilov K. M. ANALYSIS OF VIDEO MONITORING OF RESULTS OF LABOR ACTIVITIES OF TRAIN DISPATCHER (AS A TRAFFIC DISPATCHER OF THE SINGLE DISPATCH CENTER OF THE JOINT-STOCK COMPANY" UZBEKISTAN TEMIR YOLLARI".) //Journal of Tashkent Institute of Railway Engineers. – 2019. – T. 15. – №. 2. – C. 198-201.
4. Kamilov X., Zuhridinov H. CALCULATION MODEL OF THE EFFICIENCY OF THE MEANS OF PROTECTION AGAINST THE ELECTROMAGNETIC FIELD (BY THE EXAMPLE OF A TRAIN DISPATCH WORKSTATION) //Zamonaviy dunyoda ilm-fan va texnologiya. – 2022. – T. 1. – №. 6. – C. 183-189.
5. Ogli, Z. K. Q. (2022). MA'LUMOTLARNI OPTIK DATCHIKLAR YORDAMIDA YETKAZISH VA O 'LCHASH TIZIMLARINI ISHLAB CHIQISH. Трансформация моделей корпоративного управления в условиях цифровой экономики, 1(1), 237-241.
6. Zuhridinov, H. (2022). ELIMINATION OF VARIOUS HAZARDS THROUGH THE USE OF OPTICAL SENSORS IN THE ENERGY, CIVILIAN AND TRANSPORT SECTORS. Academic research in modern science, 1(9), 433-441.
7. Qaxramonjon o'g'li, Z. H. MA'LUMOTLARNI OPTIK DATCHIKLAR YORDAMIDA YETKAZISH VA O 'LCHASH TIZIMLARINI ISHLAB CHIQISH. Iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida korporativ boshqaruv modellarining transformatsiyasi xalqaro ilmiy-amaliy anjumani, 10.
8. Qaxramonjon o'g'li, Z. H. HOZIRGI ZAMONAVIY RIVOJLANAGAN DAVRDA OPTIK DATCHIKLARDAN FOYDALANIB TURLI SOHALARDAGI HAVFLARNI OLDINI OLISHNI O'RGANISH. Iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida korporativ boshqaruv modellarining transformatsiyasi xalqaro ilmiy-amaliy anjumani, 10.

9. Alimovich, M. O., & Qaxramonjon o'g'li, Z. H. QISHLOQ XO'JALIGIDA NAMLIK DATCHIKLARIDAN OQILONA FOYDALANISH USULLARI. Journal of Advanced Research and Stability.
10. Qaxramonjon o'g'li, Z. H. OPTIK TOLALI DATCHIKLARNING BOSHQADATCHIKLARDAN FOYDALANISHDAGI AFZALLIKLARI. ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ, (25).
11. Qaxramonjon o'g'li, Z. H. (2022). ANALYSIS OF SAFETY IN CONSTRUCTION SITES USING OPTICAL SENSORS. Web of Scientist: International Scientific Research Journal, 3(6), 131-140.
12. O'G'li, Z. H. Q. (2022). Analysis of safety in construction sites using optical sensors.
13. Ogli, Z. K. Q. (2022). HOZIRGI ZAMONAVIY RIVOJLANAGAN DAVRDA OPTIK DATCHIKLARDAN FOYDALANIB TURLI SOHALARDAGI HAVFLARNI OLDINI OLIISHNI O'RGANISH. Трансформация моделей корпоративного управления в условиях цифровой экономики, 1(1), 231-236.
14. Hakimovich, A. S., & Qaxramonjon o'g'li, Z. H. (2022). Prediction of Situations That May Occur in Emergency Situations of Bridges by Means of Optical Sensors. Texas Journal of Engineering and Technology, 13, 55-59.
15. Qaxramonjon o'g'li, Z. H., & Hakimovich, A. S. Prediction of Situations That May Occur in Emergency Situations of Bridges by Means of Optical Sensors. 55-59 page.
16. Hakimovich, A. S., & Qaxramonjon o'g'li, Z. H. (2022). Analyzing the Results of Monitoring the Situations that May Occur in Emergency Situations of Bridges Through Various Optical Sensors. Global Scientific Review, 8, 80-88.
17. Abdazimov, S. X., & Zuhridinov, H. (2022). CONTINUOUS MONITORING SYSTEM ON BRIDGES TO PREVENT EMERGENCIES. Journal of Integrated Education and Research, 1(6), 95-99.
18. Abdazimov, S. X., & Zuhridinov, H. (2022). REVIEW THE BRIDGE MONITORING SYSTEM ON A REGULAR BASIS TO PREVENT EMERGENCY SITUATIONS. Journal of Integrated Education and Research, 1(6), 90-94.
19. Musayev, S. G., & Zuhridinov, H. (2022). BINOLARDA KELIB CHIQISHI MUMKIN BO'LGAN FAVQULODDAGI VAZIYATLARDA YONG'IN HODISALARINI OPTIK HARORAT DATCHIKI ORQALI ANIQLASH. Journal of Integrated Education and Research, 1(6), 85-89.
20. Kamilov, X., & Zuhridinov, H. (2022). CALCULATION MODEL OF THE EFFICIENCY OF THE MEANS OF PROTECTION AGAINST THE ELECTROMAGNETIC FIELD (BY THE EXAMPLE OF A TRAIN DISPATCH WORKSTATION). Zamonaviy dunyoda ilm-fan va texnologiya, 1(6), 183-189.
21. Abdazimov, S., & Zuhridinov, H. (2022). MONITORING USING FIBER BRAGG GRID SENSORS IN EMERGENCY PREVENTION OF BRIDGES. Eurasian Journal of Academic Research, 2(11), 1066-1075.
22. угли Зухриддинов, Х. Қ., & Амиров, М. У. (2022). АНАЛИЗ СИСТЕМ ИЗМЕРЕНИЯ ДАННЫХ С ПОМОЩЬЮ ВОЛОКОННО-ОПТИЧЕСКИХ ДАТЧИКОВ. INNOVATIVE DEVELOPMENT IN THE GLOBAL SCIENCE, 1(6), 150- 158.
23. Gulamovich, M. S., & O'G'Li, Z. H. Q. (2022). PEDAGOG XODIMLARDAGI ERGONOMIK BILIM VA KO'NIKMALARINI ZAMONONAVIY OLIY TA'LIM MUASSASALARIDAGI HOLATINI O'RGANISH. Ta'lim fidoyilari, 28, 21-29.